Euskal Herriko Ahotsak
ahotsak.com

Eusebio Salegi Osa

Mutriku, Gipuzkoa (1928-2024)

Aurkibidea

Biografia

Larangaaundi baserrian jaioa. Ama zuen bertakoa. 11 anai-arreba izan ziren. Gerrako kontuak jasotzeko egin zioten elkarrizketa Saturraran elkarteko kideek.

Zintak

MUT-087

- **Proiektua**: Mutrikuko gerra zibilaren memoria
- **Elkarrizketatzailea(k)**: Arrizabalaga, Nerea - Ugarte, Arantza
- **Data**: 2021-08-30

- **Iraupena**: 51 min
- **Euskarria**: Bideo digitala
- **Kodifikatzailea**: Sapsootham, Itziar
- **Emalea**: Arrizabalaga, Nerea

Pasarteak

1. Legionarioen atzetik heldu zen frontea Mutrikura

- **Erref**: MUT-087/003
- **Iraupena**: 0:01:34. **Hasi**: 00:02:59. **Bukatu**: 00:04:33
- **Multimedia**: bideoa online ikusgai

Gaia(k):

- Politika » Gerra zibila (1936-1939) » Gerraren hasiera

Laburpena:
Laranga Handi baserrian bizi izan da beti. Gerra hasi zenean zortzi urte zituen eta zeozer helduko zela entzuten bazuten ere, ez zekiten gerra zer zenik. Legionarioak agertu ziren baserrietan zegoena eramaten (oiloak, animaliak...) eta mehatxuka.

2. Baserriko ganbarako lasto artean ezkutatuta

- **Erref**: MUT-087/004
- **Iraupena**: 0:02:02. **Hasi**: 00:04:33. **Bukatu**: 00:06:35
- **Multimedia**: bideoa online ikusgai

Gaia(k):

- Politika » Gerra zibila (1936-1939) » Gerraren hasiera

Laburpena:
Legionarioak agertu zirenean gerra hastean, bizilagun askok ihes egin zuten eta mendian ezkutatuta egon ziren egunetan. Baserrian norbait ezkutatuta izan zuten lasto artean. Soldaduak bertara igo ziren eta nahiz eta bilatu ez zituzten aurkitu.

3. Frontearen lerroa baserri ondoan I

- **Erref**: MUT-087/005
- **Iraupena**: 0:01:27. **Hasi**: 00:06:35. **Bukatu**: 00:08:02
- **Multimedia**: bideoa online ikusgai

Gaia(k):

- Politika » Gerra zibila (1936-1939) » Gerraren hasiera
- Politika » Gerra zibila (1936-1939) » Borroka

Laburpena:
Baserri ondoan zulo bat egin zuten eta egunez bertara joaten ziren ezkutatzera. Soldaduak egunez baserri barruan egoten ziren eta gauean mendira igotzen ziren. Frontea baserri ondoan zegoen. Animaliak gabez atera egiten zituzten ere.

4. Laranga Handi baserritik tiroketak

- **Erref**: MUT-087/006
- **Iraupena**: 0:02:00. **Hasi**: 00:08:02. **Bukatu**: 00:10:02
- **Multimedia**: bideoa online ikusgai

Gaia(k):

- Politika » Gerra zibila (1936-1939) » Gerran hildakoak eta zauritutakoak
- Politika » Gerra zibila (1936-1939)

Laburpena:
Egunean zehar, soldaduak baserrira sartzen ziren eta bertatik tirokatzen zituzten beste aldekoak. Harez egindako zakuak ipintzen zituzten leihoetan. Tiroketa batean, soldadua zauritua izan zen. Lau egun egon ziren baserritik tiroka. Umeek ez zuten beldurrik pasa, ez zekitelako zer gertatzen zen.

5. Frontearen lerroa baserri ondoan II

- **Erref**: MUT-087/007
- **Iraupena**: 0:02:17. **Hasi**: 00:10:02. **Bukatu**: 00:12:19
- **Multimedia**: bideoa online ikusgai

Gaia(k):

- Politika » Gerra zibila (1936-1939) » Borroka

Laburpena:
etxeko norbaitek Debara joan behar zuenean, soldaduek laguntzen zieten bidearen zati batean. Baserrian lau egunez soldaduak egon ziren baina alboko larreetan 18 bat egunez. Soldaduek balen zorroak ematen zizkieten. Debatik etorri ziren soldaduak. Frontea nondik nora zegoen kontatzen du.

6. Aita gerrara joateaz libratuta

- **Erref**: MUT-087/008
- **Iraupena**: 0:01:33. **Hasi**: 00:12:19. **Bukatu**: 00:13:52
- **Multimedia**: bideoa online ikusgai

Gaia(k):

- Politika » Gerra zibila (1936-1939) » Borroka

Laburpena:
Baserrian egondako soldaduak espainiarrak, euskaldunak eta nafarrak ziren. Hemezortzi urtetik gorako mutil eta gizonak gerrara eramaten zituzten. Beste baserriko bateko mutil batek ihes egin zuen eta 3-4 urtez egon zen kanpoan. Bere aita libratu egin zen gerrara joateaz.

7. Alkoleatik bonbak botatzen zituzten

- **Erref**: MUT-087/009
- **Iraupena**: 0:02:09. **Hasi**: 00:13:52. **Bukatu**: 00:16:01
- **Multimedia**: bideoa online ikusgai

Gaia(k):

- Politika » Gerra zibila (1936-1939) » Borroka

Laburpena:
Alkoleatik bonbak botatzen zituzten itsasontzi handi batekin. Baserritik gertu zegoen zulo batean ezkutatzen ziren. Gerrak iraun zuen denboran Mutrikun arrantzaleak ez ziren arrantzara ateratzen.

8. Legionarioen eta soldaduen jantziak ezberdinak ziren

- **Erref**: MUT-087/010
- **Iraupena**: 0:01:08. **Hasi**: 00:16:01. **Bukatu**: 00:17:09
- **Multimedia**: bideoa online ikusgai

Gaia(k):

- Politika » Gerra zibila (1936-1939) » Borroka

Laburpena:
Legionarioen eta soldaduen jantziak ezberdinak ziren. Hasierako soldaduen etorrerarekin ez du emakumerik gogoratzen, baina gerora bai.

9. Soldaduekin harreman ona

- **Erref**: MUT-087/012
- **Iraupena**: 0:00:49. **Hasi**: 00:18:31. **Bukatu**: 00:19:20
- **Multimedia**: bideoa online ikusgai

Gaia(k):

- Politika » Gerra zibila (1936-1939) » Borroka

Laburpena:
Baserrian egon ziren soldaduak, dena pagadian egiten zuten. Ez zuten inoiz animaliarik edo janaririk eraman. Ura bakarrik eskatzen zuten. Baserri barrutik tiroka egon ziren lau soldadu horiekin harreman ona egin zuten.

10. Itziar aldetik sartu zen gerra

- **Erref**: MUT-087/013
- **Iraupena**: 0:01:32. **Hasi**: 00:19:20. **Bukatu**: 00:20:52
- **Multimedia**: bideoa online ikusgai

Gaia(k):

- Politika » Gerra zibila (1936-1939) » Gerraren hasiera

Laburpena:
Hamar egunez Debako mutil bat izan zuten ganbaran ezkutatuta. Soldaduak pasatuta, Debara itzuli zen. Itziarretik tiro ugari entzun zituzten eta hurrengo egunean gerra sartu zen Mutrikun.

11. Frenteko zuloak eta lubakiak

- **Erref**: MUT-087/014
- **Iraupena**: 0:02:59. **Hasi**: 00:20:52. **Bukatu**: 00:23:51
- **Multimedia**: bideoa online ikusgai

Gaia(k):

- Politika » Gerra zibila (1936-1939) » Gerraren hasiera

Laburpena:
Egun batetik bestera sartu zen gerra eta jende askok ihes egin zuen. Gerra hasi baino egun batzuk lehenago, pagadian soldadu batzuk egon ziren eta gerra hasi zenean alde egin zuten. Ondoren, beste batzuk etorri ziren eta zuloak eta lubakiak egin zituzten. Bertan jaten zuten soldaduek. Santa Kutz aldera mugitu zen gero frontea. Tiroak nondik nora joaten ziren.

12. Bazkaltzen zeudela, tiroak sartu ziren leihotik

- **Erref**: MUT-087/015
- **Iraupena**: 0:02:21. **Hasi**: 00:23:51. **Bukatu**: 00:26:12
- **Multimedia**: bideoa online ikusgai

Gaia(k):

- Politika » Gerra zibila (1936-1939) » Borroka

Laburpena:
Behin bazkaltzen zeudela tiroak hasi ziren eta aitak, leihotik urruntzeko esan zien. Gutxira, balak sartu ziren leihotik eta paretan zuloa egon zen denbora luzez. Beste leiho batzuetatik ere sartzen ziren. Frontea bertan egon zen egunetan egunero zeuden tiroak baserri albotik eta gainetik.

13. Pagadian fusilatuak eta hilobiratuak

- **Erref**: MUT-087/017
- **Iraupena**: 0:01:37. **Hasi**: 00:27:12. **Bukatu**: 00:28:49
- **Multimedia**: bideoa online ikusgai

Gaia(k):

- Politika » Gerra zibila (1936-1939) » Errepresioa

Laburpena:
Baserri inguruan fusilamenduak izan ziren eta alboko pagadian gorpu batzuk hilobiratu ziren. Bala bat aurpegitik sartu eta irten zitzaion gizona ospitalera eraman zuten.

14. Gauez artoa biltzen

- **Erref**: MUT-087/021
- **Iraupena**: 0:01:06. **Hasi**: 00:30:28. **Bukatu**: 00:31:34
- **Multimedia**: bideoa online ikusgai

Gaia(k):

- Baserria » Baserriko lanak » Artoa
- Politika » Gerra zibila (1936-1939) » Borroka

Laburpena:
Frontea baserrian egon zen bitartean ez zuten lurrik lantzen iluntzen zen arte. Arto-sasoia izan zen. Egunean zehar soldaduek zaintzek zizkieten soroak.

15. Bi txerri hiltzen zituzten urtero

- **Erref**: MUT-087/022
- **Iraupena**: 0:01:50. **Hasi**: 00:31:34. **Bukatu**: 00:33:24
- **Multimedia**: bideoa online ikusgai

Gaia(k):

- Baserria » Baserriko lanak » Abere-hiltzea

Laburpena:
Gerra garaian ez zuten goserik pasatu baserrian. Txerria etxean hiltzen zuten.

16. Gerra garaian, errotak itxita

- **Erref**: MUT-087/023
- **Iraupena**: 0:01:46. **Hasi**: 00:33:24. **Bukatu**: 00:35:10
- **Multimedia**: bideoa online ikusgai

Gaia(k):

- Baserria » Baserriko lanak » Garia
- Baserria » Baserriko lanak » Errota
- Politika » Gerraostea eta Francoren diktadura » Ekonomia gerraostean

Laburpena:
Gerra garaian, baserrian gurasoak, anai-arrebak eta morroi bat bizi ziren. Ez zuten goserik pasatu. Gerrak iraun zuen errotak itxita egon ziren eta ondoren, Isasiko errotara joaten ziren irina ehotzera. Gerran, errota txiki bat zuten etxean eta han garia ehotu eta amak talo goxoak egiten zituen.

17. Isasiko errotara gauez eta ezkutuan

- **Erref**: MUT-087/024
- **Iraupena**: 0:01:39. **Hasi**: 00:35:10. **Bukatu**: 00:36:49
- **Multimedia**: bideoa online ikusgai

Gaia(k):

- Baserria » Baserriko lanak » Errota
- Politika » Gerraostea eta Francoren diktadura » Ekonomia gerraostean

Laburpena:
Gerraostean, arto-irina lortzeko Isasiko errotara joaten ziren. Lepoan eramaten zituzten 40 kiloko zakuak. Isasira heltzeko erabiltzen zuten bidea. Guardia Zibilak harrapatu ezkero, irina edo garia/artoa konfiskatzen zuen.

18. Gariaren zati bat eman beharra

- **Erref**: MUT-087/025
- **Iraupena**: 0:01:33. **Hasi**: 00:36:49. **Bukatu**: 00:38:22
- **Multimedia**: bideoa online ikusgai

Gaia(k):

- Politika » Gerraostea eta Francoren diktadura » Ekonomia gerraostean

Laburpena:
Gerroastean, janaria ezkutatzen omen zuten galdetzen zaio baina inoiz ez zutela egin esaten du. Errenteroek gariaren zati bat entregatu behar izaten zuten baina baserrian ez dute hori inoiz ezagutu.

19. Lastargiekin goizeko 6.30etako mezara

- **Erref**: MUT-087/027
- **Iraupena**: 0:02:00. **Hasi**: 00:38:49. **Bukatu**: 00:40:49
- **Multimedia**: bideoa online ikusgai

Gaia(k):

- Herria, azpiegitura » Berrikuntzak » Argindarra eta ura
- Ohiturak eta bizimodua » Erlijioa » Elizkizunak eta otoitzak

Laburpena:
Igandetan derrigorrez mezara joaten ziren. Goizeko zazpiretan izaten zen meza Mutrikun eta Deban 6.30etan. Debara joaten ziren, ogia erosi eta 7.30etarako etxean. Lastargiarekin joaten ziren denak. Itziarretik jaisten ere ikusten zuten jendea.

20. Laranga Handitik doa anda-bidea

- **Erref**: MUT-087/028
- **Iraupena**: 0:02:16. **Hasi**: 00:40:49. **Bukatu**: 00:43:05
- **Multimedia**: bideoa online ikusgai

Gaia(k):

- Ohiturak eta bizimodua » Erlijioa » Hiletak
- Herria, azpiegitura » Herri-antolaketa » Bideak

Laburpena:
Garai batean mendia, larreak eta bideak garbiago mantentzen ziren. Anda-bidea nondik doan.

21. Mutrikuko maristetan eta kofradian ikasi zuen

- **Erref**: MUT-087/029
- **Iraupena**: 0:01:33. **Hasi**: 00:43:05. **Bukatu**: 00:44:38
- **Multimedia**: bideoa online ikusgai

Gaia(k):

- Ohiturak eta bizimodua » Hezkuntza » Eskola
- Baserria » Baserriko bizimodua » Baserriko bizimodua

Laburpena:
Deba gertuagoa egon arren, Mutrikun egiten zuen bizitza gehien lagunak hor zituelako. Maristetan eta moilako kofradian ikasi zuen. Bailaran ez zegoen eskolarik.

22. Mutrikoko auzo-eskolak

- **Erref**: MUT-087/030
- **Iraupena**: 0:00:52. **Hasi**: 00:44:38. **Bukatu**: 00:45:30
- **Multimedia**: bideoa online ikusgai

Gaia(k):

- Ohiturak eta bizimodua » Hezkuntza » Eskola

Laburpena:
Larangako bailaran baserri asko egon arren, ez zegoen eskolarik. Olatzen, Olabarrietan, Astigarrabian... ordea, bai.

23. Mutrikuko Laranga eta Olabarrietako bailarak

- **Erref**: MUT-087/031
- **Iraupena**: 0:01:04. **Hasi**: 00:45:30. **Bukatu**: 00:46:34
- **Multimedia**: bideoa online ikusgai

Gaia(k):

- Familia eta harremanak » Herriko giroa » Auzokoen arteko harremana

Laburpena:
Larangako eta Olabarrieta bailarakoen arteko harremana. Bidea.

24. Kanoi txikiak zaldiekin garraiatzen zituzten

- **Erref**: MUT-087/033
- **Iraupena**: 0:01:37. **Hasi**: 00:47:05. **Bukatu**: 00:48:42
- **Multimedia**: bideoa online ikusgai

Gaia(k):

- Politika » Gerra zibila (1936-1939) » Borroka

Laburpena:
Soldaduek kanoi txiki batzuk izaten zituzten eta zaldiekin garraiatzen zituzten. Itziarretik botatzen ziren tiroak oso argi entzuten ziren Larangatik.

25. Balak eta bala-zorroak pagadian

- **Erref**: MUT-087/034
- **Iraupena**: 0:01:22. **Hasi**: 00:48:42. **Bukatu**: 00:50:04
- **Multimedia**: bideoa online ikusgai

Gaia(k):

- Politika » Gerra zibila (1936-1939) » Borroka

Laburpena:
Kanoiak botatzen zituztenean entzuten zen soinua egiten du Eusebiok.
Bonben parterik ez zen agertzen baserri inguruan baina balak eta zorroak, bai.

Ahotsak.eus-eko edukiarekin sortutako dokumentu automatikoa.
2026-11-07

CC-by-sa | **Ahotsak.eus**
Badihardugu Euskara Elkartea
Markeskua Jauregia, 20600 Eibar
943121775 - ahotsak@ahotsak.com